

ALPAIDIS

4 / 2021

Alpaidis 2021 TIJDSCHRIFT VAN DE HEEMKRING HOEGAARDS ERFGOED VZW

Erfgoed ♦ Geschiedenis ♦ Volkskunde ♦ Biercultuur

Anno LVII nr. 225 4/2021

Driemaandelijks: december, januari, februari 2021/2022

Afgiftekantoor 9550 Herzele ♦ Erkenningsnummer P 802006

♦ Ver. Uitg. M. DODION, Lelielaan, 34, 3191 Hever

Met dank aan onze steunende leden:

Ausloos Christiane
Branson Collin
Collaers Philip
Creten Arnold
Janssens (OPSMOJA) Monica
Laloup-Vandersmissen Ivan
Landsheere-Lefevre Marleen
Marchal Nicole
Michel Chris
Sevenants Dumoulin Daniel
Sweerts-Bries
Taverniers Jean-Pierre
Tibo Consult Immo Tibo Johan Hendrix
Van der Bruggen Bart
Vanhulst Herbots Arthur
Van Nerum (NOTARIS) Marc en kinderen
Wauters Alfred
Vandervelpen-Horion

Hernieuwing abonnement

Nieuwe abonnementen

Wij blijven kwaliteitsvol publiceren
vier nummers per jaargang
op 28 p./ elk nummer.

De prijsstijging van papier en druk maakt
nochtans dat een abonnement op Alpaidis
20 euro/jaar bedraagt vanaf nu.
steunabonnement 50 euro min.
buitenland 35 euro/jaar.

Op rekening:

Heemkring Hoegaards Erfgoed vzw

BE23 3630 8110 6891

BIC begunstigde: BBRUBEBB

Editoriaal

Stijgende prijzen papier, energie, ... nopen ons 20 euro lidgeld te vragen. Wat wij in ruil aanbieden is Alpaidis elke trimester definitief te laten verschijnen op 28 pagina's. Wij vragen met aandrang het abonnement te verlengen/ te betalen vóór 15 februari 2022; zo kan het eerste nummer van de 58ste jaargang naar alle abonnees gestuurd worden vanaf 1 maart 2022. Dank voor het begrip.

Op 30 oktober ll. werden de wapenschilden van de Confrérie van de V Notabele Geslachten van Hoegaarden aangebracht op de Paradijshoeve en aansluitend bij dit artikel beginnen we een reeks over het huizenblok dat voor de helft verdween en gelegen is tussen de Paradijshoeve en de kerk. Onze Nieuwjaarsgroet sluit aan bij het geslacht Haumont dat in de 19de eeuw het huis St.-Nicolaes bewoonde.

In de reeks klokkenpatrimonium is nu de kerk van Hoksem aan de beurt.

Wij ruimen ook wat plaats in om te wijzen op ons erfgoed en met aandrang vragen wij aan de beleidsmensen van oog te hebben voor het verleden en voor de uitstraling van Hoegaarden.

Het Hoegaardse Witbier van AB-Inbev beet 10 jaar geleden de spits af in de run naar alcoholvrij bier. Wat wij al over Meldert publiceerden en wat er elders van de persen kwam werd samengebracht in een afzonderlijk artikel.

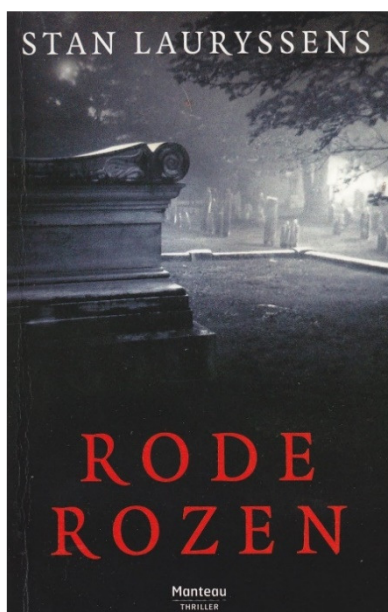
In de reeks vliegtuigcrashes tijdens de tweede wereldoorlog is nu Nerm aan de beurt.

Het versteend bos van Hoegaarden kan terplaatse bezocht, maar ook in het <museum voor Natuurwetenschappen te Brussel en even kortbij als ons fossiel bos ligt Oorbeek, waar cultuur geïntegreerd is in de nog dienstdoende kerk.

Wij eindigen deze jaargang met de aankondiging dat we een gloednieuwe website hebben:

www.hoegaardserfgoed.be waar al negen jaargangen van Alpaidis op te lezen zijn en een uitgebreid artikel over de suikerfabriek 'Grand-Pont'.

Ons Hoegaardse witbier in de literatuur

'Duvel is geen bier, da's vergif,' zei de telefoonwacht. 'Aperitief van Duvel, Duvelsoep, speenvarken in Duvel en sabayon op basis van Duvel als nagerecht. Ik kan het woord Duvel niet meer horen of zien,' zei de stagiair. 'Ik heb dat met witbier', zei de rijkswachter. 'Ik vloog eens in het witbier tot het er langs neus en oren uitkwam.' 'Ik verdraag maar één witbier en dat is echte Hoegaarden' zei de telefoonwacht. 'Van ander witbier moet ik niet weten. In Brugse Witte gooien ze een schijf citroen.

.....

'draai of keer het hoe je wil, Hoegaarden blijft de klassieker onder de witbieren', zei de telefoonwacht.

Stan Lauryssens, Rode Rozen, Uitgeverij Manteau, 2004, 332 p.

De Paradijshoeve gerestaureerd en ingehuldigd Bakermat van de *'Confrérie der V Notabele Geslachten'* van Hoegaarden

30 oktober 2021

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

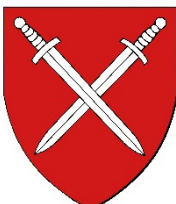
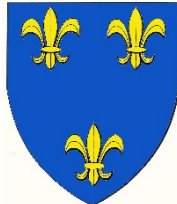
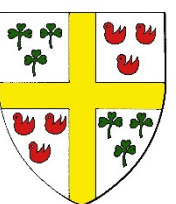
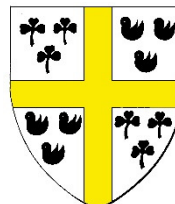
Jaartal 1727 midden boven de toegangspoort aangebracht verwijst naar het **huwelijk van dochter Marie Anna Sweerts met Henri Hoebancx** uit Attenhoven; ter gelegenheid van dit huwelijk kreeg zij ondermeer de 'Paradijshoeve' van haar ouders. De ouders Servaes Sweerts en Catharina Peeters hadden de paradijshoeve gekocht en gerestaureerd en waren ondertussen verhuisd naar de hoeve 'Flemalia' aan de Grote Brug die zij eveneens hadden gekocht en laten restaureren. 'Flemalia' was ook een Vierkants hoeve, maar alleen het woonhuis staat er heden nog.

3

Inkijk in de hoeve een jaar geleden toen er nog volop werd gewerkt aan de binnenplaats.

De Paradijshoeve is alleen al in de 17de eeuw tweemaal verwoest door plunderingen en brand; ze werd gerestaureerd in het eerste kwart van de 18de eeuw en de gebouwen aan de twee zijstraten zijn grondig herbouwd tussen 1840 en 1845.

"t groene claverenblad' 'den swarten merel'				
't silver swaert'	'de gulden lelie'	'de silveren struysvogel'		
				
rood/zilver	blauw/goud	groen/zilver	groene klavers rode merels gouden kruis	zwarte klavers zwarte merels gouden kruis
Henri Hoebanckx	Carolus Van Nerum	Henri Struys	Hubert Sweerts	Servaes Sweerts

De testamentaire studiebeursfundatie door pastoor-deken Henricus Peeters ten voordele van de kleinkinderen van zijn zuster Catharina Peeters, getrouwd met Servaes Sweerts.

Het wapen/embleem van de stichting

De 5 rechthebbende families, bekroond met de druiventros uit het wapen van de stichter: pastoor-deken Henricus Peeters.

Henri Peeters maakte dit testament in 1739, hij overleed in 1741 en vanaf dan werden de 2 studiebeurzen toegekend volgens de wens van de stichter.

De eerste genothebbers waren zijn 2 petekinderen.

Vervolgens kwamen de andere kleinkinderen van Servaes en Catharina aan de beurt, maar nooit twee tegelijk van dezelfde tak – om dat eerlijk te laten verlopen werden de 5 familiegilden opgericht; de genothebber van de beurs kon maximaal 14 jaar een beurs in bezit hebben.

Na de vijfde generatie kleinkinderen van Servaes en Catharina kwamen de beurzen vrij voor alle kinderen in Hoegaarden geboren.

De geschiedenis van de studiebeurzen is er ook een van vallen en opstaan, van naijver en vriendjespolitiek. De Franse periode (1795-1815) en het uiteenvallen van de Confrérie door de liberaal/katholieke tegenstellingen in de tweede helft van de 19de eeuw waren eveneens nefast voor de studiebeurs. Maar dat neemt niet weg dat de beurs nog bestaat en regelmatig toegekend wordt met prioriteit aan een student van wie de ouders te Hoegaarden woonden bij de geboorte. Ook meisjes kunnen genothebber zijn en ook ka, de beurs aangevraagd worden voor technische studies, twee categorieën waarvan in het testament van 1739 geen sprake was.

La Sooi	Swellen	Nerm/Aalst
Laane	Lochy	Nerm/Aalst
Lamme klets	lui – lam – tam	Doelstraat
Lamme van Jans	Gilis	Nerm/Aalst
Lamme wakker	Vermeulen	Tiensestraat
Lap	????	Hoksem
Lau Pijp	Lea Vermeulen	
Lea Pont	Mottie	Nerm/Aalst
Lee Pien	Vanhulst	Gasthuisstraat
Lee Dewaer	Laurent	Pastorijstraat
Lee van Den Aas	Vangrambezen	Stoopkensstraat
Lee van Nauwke	Marleen Lefevre (Schepen)	Bleystraat
Lefevre van Wange	Hollogne (Alotte komt van de vervormde familienaam Hollogne) <i>'Leing Allot liet een prot en het klonk gelijk een belleke tot in Jeanmons kapelleke'</i> Jean Haumont woonde op de Houtmarkt ²	Walenstraat
Leing Allot	Meeuwens (zie vorige??)	
Lejein	Kestermans	Astridstraat
Leon Kazak	Leon Van Nerum	
Lepper	Fourie	Stoopkensstraat
Leu	Bullens (grote- en sterke man)	Egypte
Lewe den Ruis	Metior (roodharig)	Doelstraat
Lewie Den Rooie	Vanderstukken (socialist)	Vroente
Lewie Pon	Hollogne (leurde met wol enz...)	Walenstraat
Lewie Sajet	Lefèvre	Tiensestraat
Lewie van de cirk	Vandenbergh	Vroente
Lewikke 16 of seize	Vandenberg (verver/behanger)	Vroente
Lewikke Artel	moeder van Alfons Van Autgaerden	Doelstraat
Lewis Champierre	verkocht suikergoed “ Bonbons”	Vroente
Lewiske Bonbons		
Liesa Duc	Gasia	Stoopkensstraat
Lisa Maon	kleindochter van Jacques Dotremont	Tiensestraat
Liske van Jakkes	Jakkes = Ausloos	
Loe Lap	Nicolaes Jef	Oudstrijdersstraat
Looi	Louis Vandenberg – verver (zie hoger)	Vroente
Louis Bajaar	Louis Tritsmans (grootvader van Tritsmans Luc)	Smisveld
Louis Boy	Schoensetters	Nerm
Louis den roeie	Danszaal Bullens-cafe	Doelstraat
Louis Toetch	Gilis Louis - Vader van Patricia Gilis	Stoopkensstraat
Louis van Mil Pië	Louis Adams	Nerm
Louis van Schip	Moens Louisa	Nerm
Louisa van Kwikkel	Michel - Koekoek café	Out-St Niklaasstraat

¹ Bijnamen in Alpaidis: nummers 217 (4/2019), 218 (1/2020), 219 (2/2020), 220 (3/2020), 221 (4/2020) 222 (1/2021), 223 (2/2021) en 224 (3/2021); Wij gebruiken voor Outgaarden de oude straatnamen

² Zie ook artikel over het huizenblok over de kerk en de nieuwjaarsgroet aan François Haumont.

KLOKKENPATRIMONIUM IN HOEGAARDEN

Jef L. TEUGELS & Werner WOUTERS

DE KLOKKEN VAN HOKSEM

Dit tweede luik van het klokkenbestand in de omgeving van Hoegaarden behandelt de klokken in Hoksem. Voor het eerste luik dat de klokken in Hoegaarden zelf bespreekt, verwijzen we naar [4].

SINT-JAN-EVANGELIST, HOKSEM

Voorgeschiedenis van de klokken

Het verslag van pastoor Most [9] verwijst naar drie historische klokken die tijdens de Franse Overheersing verborgen gebleven zijn. Ook de tekst die in de kerk [8] ligt als informatiebron voor de bezoekers behandelt drie klokken.

(1) JAN. Naast een gewicht van een 300 kg, hoogte 91cm, diameter 89 cm en toon la wordt de tekst op de klok vermeld. Vermits de klok nog ter plaatse hangt behandelen we ze verder uitgebreid.

(2) MARIA. Tweede klok weegt 225 kg, hoogte 66 cm en diameter 78 cm. De klok is gebarsten. Het verslag vermeldt dat Joannes Tordeur de gieter was in 1675. Op de klok stond op een eerste lijn ME FIERI CURAVUNT DECANUS ET CAPLUM HEXEMIEN CUM COMITATE R.D.N.S. ARNDS DULLART. MARIA VOCOR en op een tweede lijn DECANUS DG^o NAVEO – XPORI – FALLA – L^o PAHEAU – P^o FOSSEZ (lisbloempje) JOANNES TORDEUR ME FECIT A^o 1675.

(3) Ook deze klok hangt nog steeds in de toren. Ze wordt verderop besproken. Ze heeft als gewicht 175 kg, hoogte 55 cm en diameter 70 cm. We hebben bij ons bezoek de tekst, die in het oorlogsverslag werd opgenomen, hier en daar wat moeten aanpassen.

Fig.1. De kerk in Hoksem

Fig.2. De klokkenkamer in Hoksem

Huidige toestand

De romaanse toren van de kerk is om meerdere redenen interessant. Zo staan bovenop de toren zowel een haan als een kip [8]. Binnenin de donkere toren hangen drie klokken naast elkaar. Vlak boven de toegang tot de klokkenkamer hangt de klok uit 1683. Helemaal aan de overzijde hangt de nieuwste klok uit 1959 en in het midden het pronkstuk van het drietal uit 1472. Jacques Sergeys heeft einde vorige eeuw een bezoek gebracht aan de klokken. In wat volgt putten we gretig uit zijn verslag [3].

1. JAN. Deze klok wordt uitvoerig beschreven in het oorlogsverslag. Helemaal bovenaan vlak onder de schouder staat tussen twee paren gietringen de tekst in het Middelnederlands en in gotische minusculen:

**JAN ES WYEN [sic voor MY(N)EN] NAME MYN GHELUET SY GODE BEQUAME ALSOVERE ALS MEN
MY HOREN SAL WYLT GOD BEVAREN OVER AL GHEMAECT INT JAER M CCCC LXXII**

Fig.3. Jan in haar geheel

Fig.4. Een deel van de schouder van klok Jan

De woorden zijn van mekaar gescheiden door roosjes en lisbloemen. De tekst kan wat verduidelijkt worden: *Jan is mijn naam. Mijn geluid zij God gevalig. Zover men mij horen zal wil God bewaren overal. Gemaakt in het jaar 1472.* Boven de slagring, waar de klepel de klok raakt, zijn drie gietringen aangebracht en nog eens twee op de lip.

Toen in 1958 Homans pastoor was vertoonde de klok een diepe barst. Op voorstel van prof. Lemaire die toen meewerkte aan een restauratie van de kerk, werd de klok niet hergoten, maar naar Nördlingen in Beieren verzonden. Daar werd ze gelast door de firma Lachenmeier die van oudsher bekend stond voor restauratie van oude klokken.

7

Deze historisch belangrijke klok wordt besproken in het boek van Van Bets-Decoster [6] waar de klok vermeld wordt op pagina's 25 en 138. Volgens deze auteurs is deze klok één van de weinige klokken die van de gieter Hendrik Waghevens (±1420 – 1483) zijn bewaard gebleven. Ook in het werk van G. Van Doorslaer [7] wordt de klok aan deze gieter toegeschreven.

Fig.5. De Melliaertklok

Fig.6. Een deel van de tekst op de Melliaertklok

2. TWEEDE KLOK. Deze dateert uit 1683 en werd in het oorlogsverslag besproken. Vlak onder de schouder begint de rijke versiering met een sierband met kleine putti. Na twee gietringen is een tekst gespreid over twee lijnen.

**HEER GERARDUS FOLLARTS CANONICUS VICE DECANUS HOXEMIENSIS ANNO 1683.
HEER IACOBUS DE LARMOYER CANONICUS IBIDEM HENRICUS CUELEERS CUSTOS**

Onder Henricus bevindt zich een medaillon waar rondom in kleine hoofdletters staat JEAN (JAC)QUES (SC)HOTTI GRAND MAYEUR DE TIRLEMONT. Deze persoon was volgens Fr. Doperé [1] inderdaad een belangrijke notabele van Tienen. De tekst op de klok wordt afgesloten met de (lichtjes foutieve) verwijzing naar de gieter

PASCAHSIUS MELLIAERT ME FUDIT

Na twee gietringen volgt een tweede sierband met floraal en druivenmotief. Op de klok staat ook een afbeelding van St. Jan met in de linkerhand een kelk en met een zegende rechterhand. Onderaan staat een arend, het symbool van deze evangelist. Boven de slagring prijken vijf gietringen en nog eens twee op de lip.

De gieter Paschasius Melliaert kwam oorspronkelijk uit Walshoutem maar vestigde zich in 1677 in Antwerpen. Van hem zijn, buiten deze klok in Hoksem, slechts vier klokken bekend, namelijk twee in Hove (bij Enghien) en twee in de O.-L.-Vrouwtoren van Breda [10].

Fig.7. De Mariaklok

Fig.8. Een deel van de tekst op de Mariaklok

3. MARIA. De Mariaklok is van recente datum namelijk 1959 maar is een hergieting van een oudere klok. Bij de hergieting heeft de gieter de mysterieuze tekst van de oorspronkelijke klok zoals hij in het oorlogsverslag werd opgetekend hier en daar gewijzigd. Bovenaan staat tussen twee paar gietringen een sierband met aan elkaar gevlochten lisbloemen. Weer twee gietringen worden gevolgd door de tekst

**MARIA VOCOR ME FIERI CURAVIT DECANUS ET CAPLUM HOXEMIENSIS CUM COMITATE R. DNS
ARNLDS DULLAERT (lisbloempje)**

wat gevolgd wordt door drie gietringen. Hierna de tekst

(Iisbloemje) MICHIELS ME REF. A° 1959 + DECANUS D G° NAV XPORI FALLA L° PAHEAU P° FOSS 3
(Iisbloempje) JOANNES TORDEUR ME FECIT A° 1675

In vertaling wordt dit: *Ik word Maria genoemd. De decaan E.H. Arnold Dullaert, en het kapittel van Hoksem met de gemeenschap, heeft ervoor gezorgd dat ik gemaakt werd.*

Zoals vermeld heeft de gieter in 1959 de oorspronkelijke tekst hier en daar gewijzigd. Volgens het oorlogsrapport stond op de oorspronkelijke klok uit 1675 *curavunt*. Met deze interpretatie hebben zowel de decaan als het kapittel van Hoksem bijgedragen voor het gieten van de klok, wat een meer aanvaardbare tekst is.

Van de tweede tekst is enkel het begin en einde begrijpbaar: *Michiels heeft mij hergoten in 1959 en Jan Tordeur heeft mij gemaakt*. Hoewel deze klok een hergieting is van deze van Tordeur uit 1675 is het merkwaardig dat de oorspronkelijke tekst onzorgvuldig is gekopieerd.

Van de gieter Tordeur uit Nijvel is tot op dit ogenblik maar één klok gevonden in Oost-Brabant, namelijk de sacristieklok in de St.-Corneliuskerk van Gelrode [5]. Zoals op de Melliaertklok vinden we hier weerom vijf gietringen boven de slagring en twee op de lip.

Technische gegevens

KERK	KLOK	Gieter	Hoogte	Diameter	Lipdikte	Toon	Jaar
HOKSEM	JAN	Waghevens	69	91	6.4	A	1472
		Melliaert	54.5	71	4.8	C	1683
	MARIA	Tordeur/Michiels	57	76	5.9	D	1959

9

Inhoud Familieschoon 62ste jaargang	nr. 78(NR)	4/2021
Art. 351 Wapenschilden boven inrijpoort Paradijshoeve in Hoegaarden ingehuldigd door de Vijf Geslachten 30 oktober 2021. (Christian Hennuy)		
Art. 352 'Ik was van nature geen vaandeldrager', uit de biografie van Arthur Van Nerum, deken van de Gulden Lelie (2ste vervolg).		
Art. 353 De minister zag wat wij niet zien...de woonst en werkhuis van Leon Van Nerum. (Raymond Billen)		
Art 354 Schillings en Ugeux twee beroemde families in onze Confrérie (M. Dodion en W. Pedjko)		
Art. 355 Haard- en Volkstellingen in de 18de eeuw (Dr. Paul Vanduyndhoven)		
Art. 356 Rosalie blaast 104 kaarsjes uit: daarmee is ze de oudste Hoegaardier.		
Art. 357 Vier geslachten Dehoux, Van Nerumstam en Gulden Lelie. (Christian Hennuy)		
Art. 358 Wij herdenken onze overledenen: Marie Jeanne Reniers, weduwe René Sweerts.		
Familieschoon 2021 (20 euro/jaar) op rekening: BE63 3300 5449 0008		

Een ongelooflijk zware straf onderging Hendrick Renson in 1741.

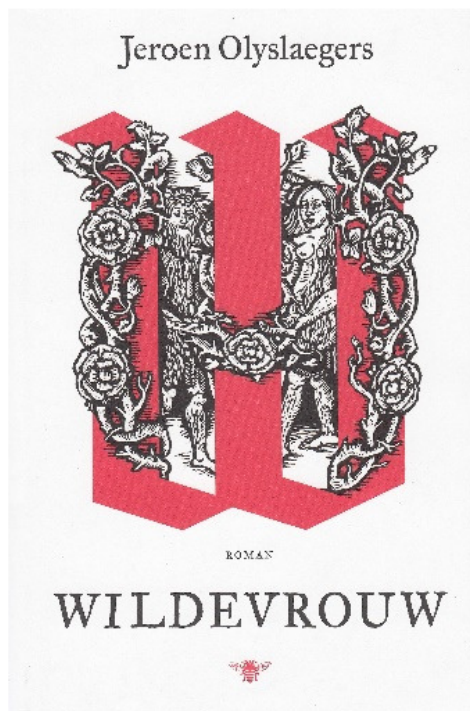
Maurice Dodion en Wasily Pedjko.

In de 17de en 18de eeuw was er in Luik een genootschap/broederschap dat zich bekommerde om het lot van arme veroordeelden: *'La confrérie de charité de Saint-Jean le Décollé'* (Confrérie van Sint-Jan de Onthoofde). Ze haalden geld op en sponsorden er missen mee voor de zielsrust van de terechtgestelde arme veroordeelde misdadigers en ze hielden ook lijsten bij van veroordeelden met naam, plaats en wijze van terechtstelling, reden van veroordeling en opgehaalde som.³

Eén plaats en naam trok de aandacht: **Op 17 februari 1741 werd de genaamde Hendrick Renson in Hoegaarden terechtgesteld. Hij was veroordeeld tot het rad (radbraken).**⁴

Veroordeeld worden tot het rad was één van de meest gruwelijke straffen die kon worden toegepast. Het was wel zo dat de veroordeelde *meestal* overleden was vooraleer het rad waarin men zijn ledematen had gevlochten uit mekaar werd getrokken. Dit neemt niet weg dat in de lijst die we onder ogen hadden een veroordeelde stond genoteerd als *'Rompu vijf'* (levend geradbraakt).

In zijn historische roman *'Wildevrouw'* beschrijft auteur Jeroen Olyslaegers zo een misselijkmakende terechtstelling *radbraken* van twee veroordeelden, zekere Johannes en Henricus, waaruit we sporadisch volgende zinnen citeren vanaf pagina 203:

'...De beulsknechten hielpen de twee van de wagen en ze werden voor vader Marcellus gebracht die zijn bijbel nam en er zacht uit voorlas en daarna een kruis sloeg voor beiden. De twee prevelden met het hoofd gebogen. Vervolgens ...werden ze door de knechten vastgebonden, elk op een rad. ... Nog voor hij (de beul) de enorme hamer hooghield, brulden de twee terechtgestelden hun keel kapot. De hamer kwam eerst op de onderarm van die Johannes terecht, waarna de beul ogenschijnlijk kalm onder luid gejammer naar het andere rad stapte en daar hetzelfde gruwelijk werk verrichtte bij Henricus. Bloed spatte op. De veroordeelden krijsten het uit. ... De beul stapte weer ... naar de eerste ... Met een enorme smak liet hij zijn voorhamer op de bovenarm van die Johannes komen. Bij het kraken van de beenderen, de acht slagen die de twee ondergingen op hun onderarmen, hun bovenarmen, hun scheenbenen en hun dijen, namen de kreten geleidelijk af terwijl de beul de een met de ander bleef afwisselen. ...

De families van de twee ongelukkigen keken in verstomming toe hoe de nu geplette lijven werden losgemaakt en hun vermorzelde ledematen vervolgens door de beul en de beulsknechten door de spaken van het rad gevlochten werden. De ogen

³ AEL (RALuik), Officialité n° 591-92, Régistre aux noms des prisonniers civils et criminels, tant de la prison du Mayeur qu'à la tour de l'official de Liège, pour les années 1738 à 1766.

Pierre Baar, Un manuscrit de la Compagnie de Charité pour les secours des pauvres prisonniers à Liège, - Bulletin de l'Institut Archéologique Liégeois, LXXXIX (1977), p. 135-171.

⁴ G-Geschiedenis, november 2021: Cartouche (1693-1721) was een Franse overvaller, moordenaar en bendeleider. Hij stierf precies 300 jaar geleden, door radbraken.

van beide ongelukkigen draaiden weg. De beulsknechten duwden het rad overeind en we zagen het vlechtwerk van ieders gebroken lijf.

De beul hief zijn hamer en beukte door de borstkas op het hart van de ene en vervolgens op dat van de andere. Ze stierven onmiddellijk, zonder zucht, gekraakt gelijk een okkernoot. ...⁵

De familienaam Renson kwam in Hoegaarden voor in de 17de en 18de eeuw en ook in omringende gemeenten. Of deze Hendrick werkelijk een dorpsgenoot was en of 'Hougaerde' slaat op onze gemeente blijven open vragen. Daarom moeten wij eerst het proces zelf kunnen inkijken in de archieven van de Luikse '*prison du Mayeur*' en van de Officialiteit. Dat er ooit zulke terechtstelling heeft plaats gehad in ons Hoegaarden, daar hebben wij tot nu geen weet van.

Reactie op artikel 'Dankzij het wapenschild heeft Hoegaarden een embleem dat wereldwijd gesmaakt wordt'.⁶

Hoegaarden is zeer gehecht aan wapenschild met bisschopsstaf⁷

11

Toen de vzw Hoegaards Erfgoed eerder dit jaar vernam dat de gemeente op zoek was naar een nieuw logo stelden Maurice Dodion en Wasily Pedjko in een artikel in het tijdschrift Alpaidis dat in dat nieuwe logo toch zeker een verwijzing moest staan naar het wapenschild van Hoegaarden, namelijk de bisschopsstaf: hetgeen ook gebeurd is. Dat de Hoegaardiers aan hun wapenschild houden bewijst de reactie in augustus 1992 toen Interbrew in het logo/embleem van het Hoegaards bier, plots de arm met bisschopsstaf verving door een schoof stro. (foto)

De marketing afdeling van het toenmalige Interbrew, nu ABInBev, had zonder iemand iets te vragen, nieuwe etiketten gemaakt, omdat de bisschopsarm hen te veel deed denken aan een trappist. Blijkbaar kenden ze de link niet van dit wapenschild met het prinsbisdom Luik, want het was van die bisschoppen dat Hoegaarden een keure kreeg. Vandaar de bisschopsarm getooid met manipel en bisschopsstaf in het wapenschild. Maar Interbrew had die vervangen door een schoof stro en dit werd overal op gedrukt: etiketten, glazen, pin's ...

De gemeente Hoegaarden wees Interbrew toen op het belang van dit wapenschild in de geschiedenis van Hoegaarden en het bier. Het was immers omdat Hoegaarden een enclave was van het prinsbisdom Luik in Brabant, dat Hoegaarden en het bier zo'n hoge vlucht genomen hebben. Er werden op het bier geen belastingen betaald, want als Luik een taks wilde heffen, zeiden ze bij Brabant te behoren en omgekeerd. Interbrew heeft dat toen begrepen en de brouwerijgigant kwam terug op de beslissing. Sindsdien siert de bisschopsarm en staf, naast een roerstok, weer het embleem van het Hoegaards bier.⁸

⁵ Jeroen Olyslaegers, Wildevrouw, uitgeverij De Bezige Bij, 2020, p. 203 e.v.

⁶ Alpaidis, LVII (2021), nr. 223, 2/2021

⁷ Met dank aan Christian Hennuy en Hageland Actueel

⁸ Ondertussen heeft de gemeente een nieuw logo !!!!

13. Versteend woud – Het fossiele bos van Hoegaarden

De aanwezigheid van een omvangrijke geologische laag vol fossiel hout op de site van de Goudberg te Hoegaarden was al lang gekend. Bij het ontginnen in de streek van de Tiense kwartsiet (dikke verkiezelde zandsteenconcreties) voor kasseien, was deze laag al vaak aangesneden in de 19de eeuw. Ook bij de aanleg van de E40-snelweg tussen 1969 en 1972 kwamen al versteende boomstronken aan het licht. Toen in 2000 de HST-lijn dezelfde site aansneed, stonden de wetenschappers al uit te kijken naar de verwachte ontdekkingen. Tijdens deze infrastructuurwerken groeven ze immers de grond heel diep uit. De tientallen ontdekte fossiele boomstronken waren bedekt door 5 meter glauconiethoudend zand (het groene zand van de 'formatie van Brussel', 49 miljoen jaar oud), daarboven bijna 5 meter kleirijk, fijnkorrelig zand (formatie van Sint-Huibrechts-Hern, 33 miljoen jaar oud) en aan de oppervlakte nog eens drie meter fijne leem (loess, uit het einde van de laatste ijstijd, 25 000 tot 15 000 jaar geleden). Die boomstronken maakten wellicht deel uit van een uitgestrekt woud, aangezien in Overlaar, Oorbeek en Wommersom eveneens gelijkaardige fossiele boomstronken opgedoken zijn.

De Hoegaardse stronken bevonden zich in een laag ligniet (fossiele turf), wat bewijst dat ze in een moeras groeiden. De laag is 55 miljoen jaar oud (eoceen), een periode toen hier een uiterst warm klimaat heerste. Het mag dan ook niet verwonderen dat de stronken horen tot een soort moerascipres (*Glyptostroboxylon*) die goed gelijkt op moerascipressen uit Florida en Georgia (*Taxodium*) en uit China en Vietnam (*Glyptostrobus*). De cipressen zijn meestal bewaard tot net op de plaats waar de wortelstronk van de boom overgaat naar de (dunnere) stam. Na hun afsterven hebben ze in een langdurig proces een silicificatie (verkiezeling) ondergaan: het hout is molecule per molecule vervangen door kiezel. Hierdoor zijn de interne kenmerken van het hout uitstekend bewaard gebleven. Zo zijn de groeiringen vaak nog heel duidelijk te onderscheiden.

Ter plaatse in Hoegaarden kan je nu de educatieve geosite Goudberg met ter plaatse bewaarde fossiele boomstronken bezoeken.

Fossiele stronk van moerascipres

Museum voor
Natuurwetenschappen/Brussel.

Specimens

- Fossiele stronk van moerascipres *Glyptostroboxylon* sp. gevonden te Hoegaarden (België) in 2000.
- Gepolijste schijf: dit is de bovenkant van de stronk hiernaast. Zoek de groeiringen.

Afbeeldingen

- Foto (KBIN – 2000) van enkele boomstronken op hun vindplaats te Hoegaarden
- Fotoreeks (KBIN – 2000) van de fossiele boomstronk hiernaast: vanaf zijn ontdekking tot het laden
- Foto (P. Gerienne ULg) van de dwarsdoorsnede in fossiel hout van *Glyptostroboxylon*. De groeiringen (niet noodzakelijk jaarringen) zijn duidelijk zichtbaar.
- Foto (Christian Barani en Martial Prévart – 2007) van recente moerascipressen uit de Everglades te Florida (*Taxodium distichum*)

[boeken] Muriel Fairon-Demaret, Etienne Steurbaut, Freddy Damblon, Christian Dupuis, Thierry Smith en Philippe Gerienne, The in situ *Glyptostroboxylon* forest of Hoegaarden (Belgium) at the Initial Eocene Thermal Maximum (55 Ma). In: Review of Palaeobotany and Palynology 126, 2003, pp. 103-129.

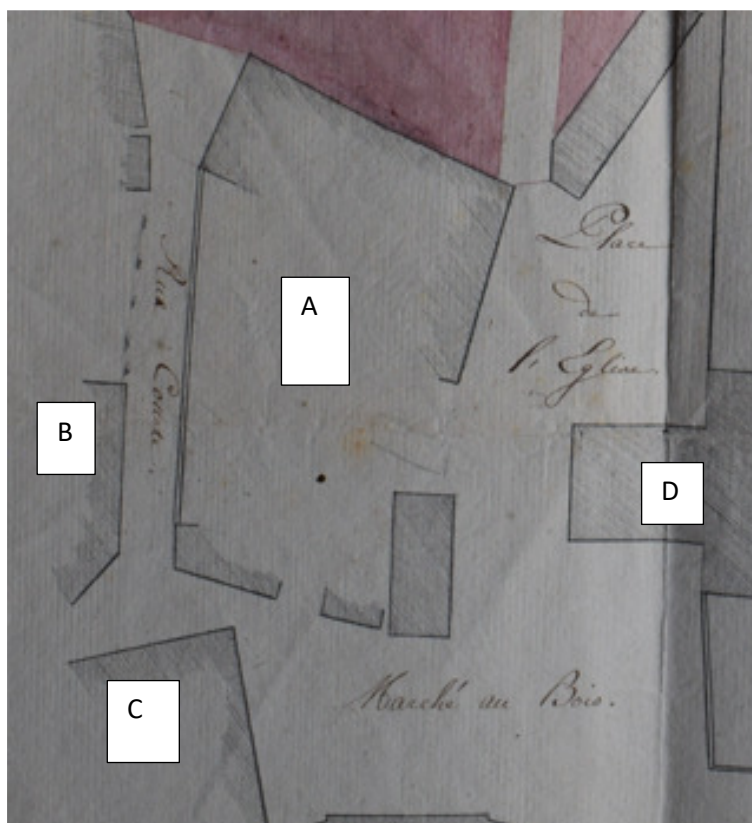
[website]

<http://www.acam.be/site/download/pdf/goudberg.pdf>

Informatief artikel van de Academie voor Mineralogie over de Goudbergsite in Hoegaarden.

Tussen de 'Koeiseik straet' en het 'Kerkplein'
vergaderde de 'Regentie' (18de eeuw) en werd er onderwijs gegeven (19de eeuw).

Maurice Dodion en Wasily Pedjko.

Deel uit de kaart 'plaveien Dorpsplein (ca. 1800)

A Het gaat over dit blok, waarvan de helft aan de Houtmarkt afgebroken werd en vervangen door het rondpunt (1957)

Place de l'église/Het Kerkplein

Rue Courte/Kortestraat

B Paradijshoeve

D Kerk (toren)

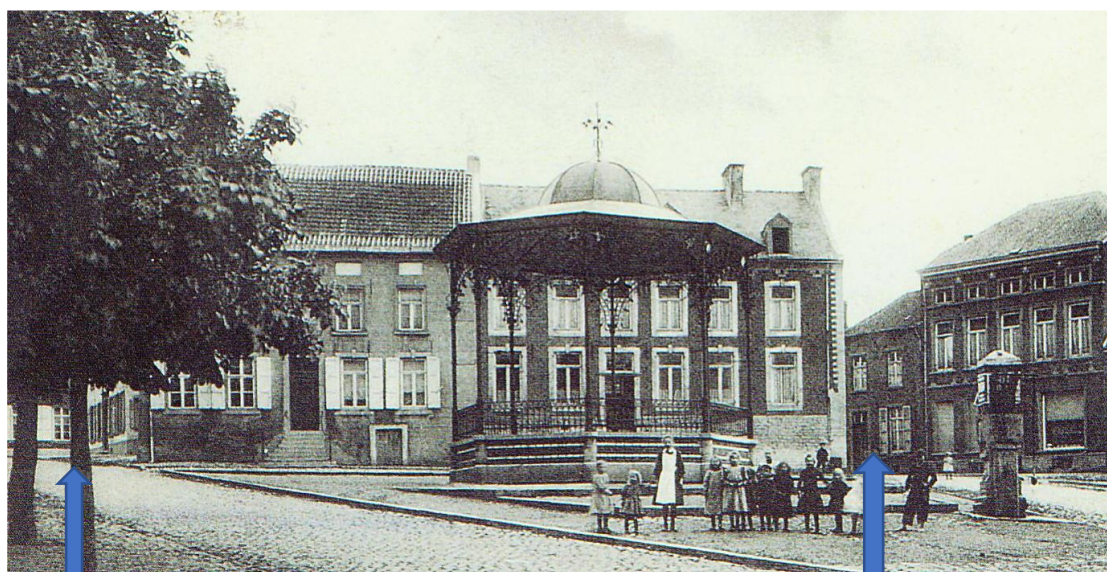
Marché au bois/Houtmarkt

C Arendsnest

Dit plan laat duidelijk zien dat de 'Paradijshoeve' niet behoorde tot de Houtmarkt.

13

Zicht op het blok vanaf het Dorpsplein (ca. 1900)

Kerkplein

Kortestraat

Huis St.-Nicolaes - Haumont (ca. 1955) (zie plan volgende pagina)

In het huis St.-Nicolaes, herberg, rechtover de kerk vergaderde de 'Regentie' in de 18de eeuw. Het werd aangekocht door chirurgijn Pierre Joseph Haumont en één van de kleinzonen François (zie volgend artikel) had er vanaf 1845 een kostschool gedurende een paar jaar. Daarvoor was er ook in een gedeelte van dit blok de lagere school van Pierre Debroeck/Debroek (1793-1862), dorpsonderwijzer, tot de gemeenteschool werd verplaatst naar een lokaal in het gemeentehuis dat er nog staat en op 1 januari 1834 in gebruik werd genomen.

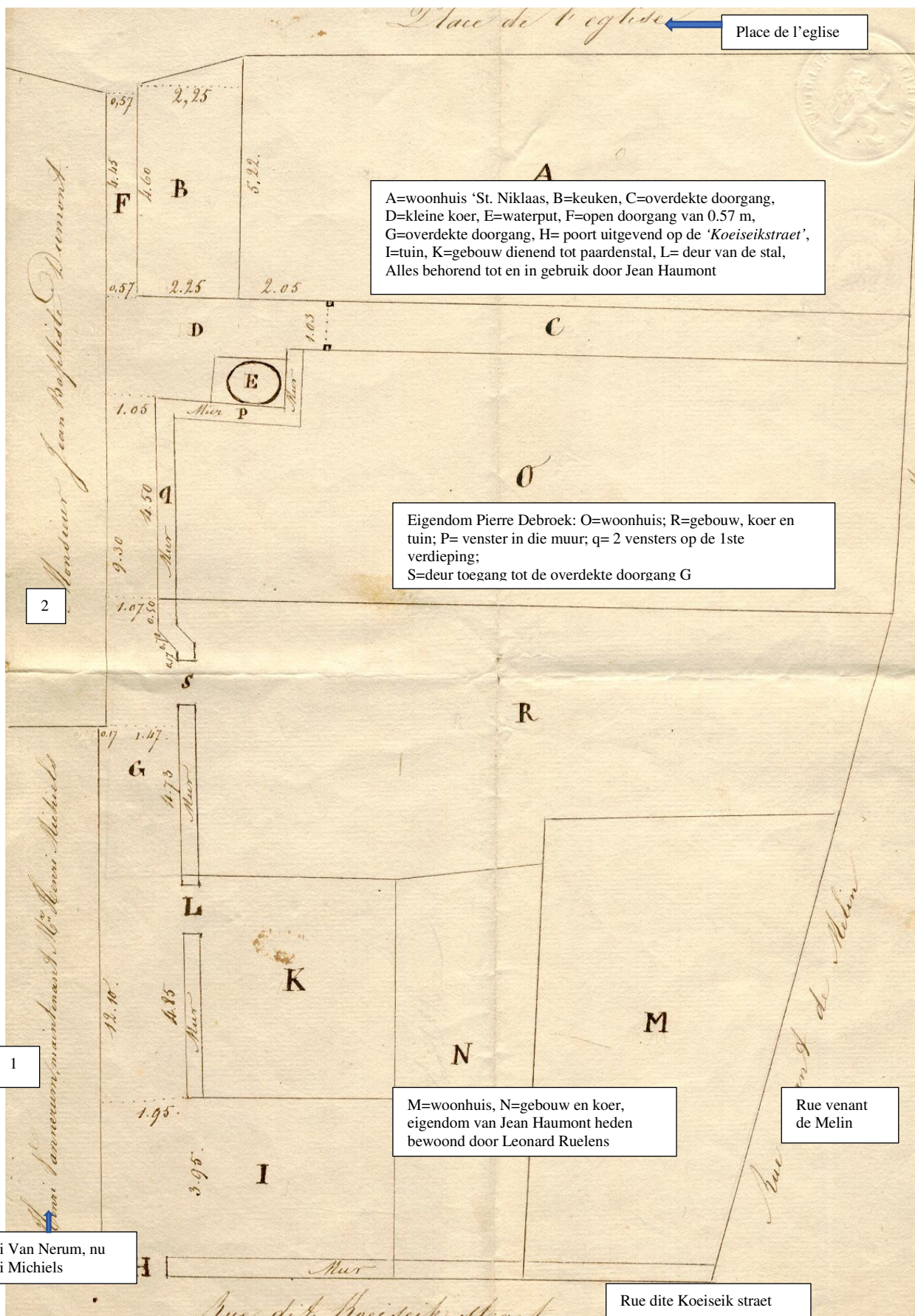
Links van de woonst de Houtmarkt met helemaal achteraan een stukje van de Paradijshoeve en uiterst links van het Arendsnest

op de volgende pagina:

Plan opgemaakt 31.12.1849 door gezworen landmeter J.B. Geerts voor gemeenteontvanger Jean Haumont van 2 woonhuizen bestaand uit gebouwen, koer en tuin.

Het deel van het blok grenzend aan het Dorpsplein werd op het plan van 1849 omschreven als:
 1=Henri Vannerum (Van Nerum), nu Mr Henri Michiels (Tienen 22.02.1788-Hoeg. 1862) x Geerts M. Françoise (Hoeg. 04.12.1801), landbouwer (+ vijf dochters)
 2=Dumont J.B. (Hoeg. 13.12.1784-21.01.1857), weduwnaar, brouwer en zoon Alexander en dochter Constance (is niet de burgemeester Jean Baptist Dumont, 1831-36, uit het Kapittelhuys).

Het plan op volgende pagina omvat het blok tussen de kerk en de paradijshoeve (tussen kerkplein en Koeiseikstraat)

Nieuwjaarsgroet aan François Haumont door Ph. Rowie, onderwijzer te Outgaarden.
(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Graf familie Rowie-Maes op kerkhof in Outgaarden.

Achtste jaar N° 3 Zondag 8 Januari 1910

't Annoncenblad

Weekblad — Feuille Hebdomadaire

L'ÉCHO

D'HOUGAERDE ET ENVIRONS

Abonnementsprijs: 1,50 fr. | Aankondigingen 0,15 per regel | Reklamen bij aanbesteding
Opstel en Bestuur · Smeesters-Lefrère, sneldruk., Hougaerde

François Haumont

Hougaerde komt eenen zijner beste burgers, eenen zijner meest geletterden, eenen zijner waardigste weldoeners te verliezen. Op eigene beurt, zonder toelage van Staat, noch Provincie, noch Gemeente, stichtte hij eene school die door de besten van zijn tijd hooggeprezen stond. Hougaerde moet hem daarvoor dankbaar blijven!

Bij de lijkvaart, werd ten sterfhuize volgende lijkrede uitgesproken:

De dood eischt stilte en ingetogenheid de lof der rechtvaardigen vergt geene ijdele wanhoopskreten. Nu dat geen ge-

voeld. Nu dat de onverbiddelijke dood u ook tot haar slachtoffer teekende, behoort nochtans uwe nagedachtenis niet enkel aan ons uwe vrienden, ook niet enkel aan uwe bloedverwanten, maar aan het nageslacht toe, en 'k zou den heiligsten mijner plichten verzuimen, zoo ik aan uw stoffelijk omhulsel, in naam van dat nageslacht zelve, en in naam van gansch onze Hougaerdsche bevolking den afscheidsgroet, 'k zeg liever den huldegroet niet toebrecht, welke in mij oprijst bij 't herdenken van wat ge u voor ons dorp getoond hebt, en ook wel van wat ge steeds voor mij geweest zijt sinds de enkele jaren dat ik met u in nauwere

mij het, nauwt aan 't harte lagen! Waarom toch mocht ik u niet vroeger kennen, waarom mochten wij niet samen geboren worden, niet samen leven. Waarom mocht ik niet door uwe hand in kunst en wetenschap opgeleid worden?

Want ook een kunstenaar waart ge, en kunstminnend was uwe ziel!... De dichtersgloed bestraalde uw wezen, en de tonen die te zeldzaam, ja aan uw rijk gesnoerde harp ontvielen, klonken vrijen vrak als uw geest koesterend-warm als uw hart helder zuiver, als uw gemoed! Uwe ziel genoot de wellust aan 't aardsche niet vast te kleven en trilde van wonne, wan-

**In memoriam door Dr. Smeesters bij het overlijden van François Haumont op 03.10.1911;
de drukker vergat het jaar aan te passen!**

NIEUWJAARSGROET

AAN MIJNEN VRIEND

* FRANÇOIS * HAUMONT *

oud Onderwijzer, te Hougaerde

't Gebruik beweegt de menschen,
Is men daartoe geneigd of niet,
Op nieuwjaar heil te wenschen
Aan bloedverwanten, Jan of Piet.
Veel appels voor citroenen,
Met hoopen worden uitgezocht ;
En 't streelen, 't vleien, 't zoenen
Wordt dan voor echte waar verkocht.
Onnoozel dat we waren,
Indien wij al die fleemerij,
Die woorden met gebaren,
Geloofden wel van valsheid vrij ;
Het volk is meest te onwaardig,
Te heimelijk en onoprecht,
Tot kwaad en afgunst vaardig
Aan nijd en eigenbaad gehecht.
Het zou zijn Schepper hoonen,
Zijn allerbesten vriend verraân,
Maar moet 't zich dankbaar toonen,
Voor al het goed hem aangedaan,
Dan kent het niet zijn plichten.
Tot voorbeeld neem ik U, Mijnheer,
Die harten wist te richten,
Door zorg, door voorbeeld en door leer.
Gij hebt de kinderpaden,
Met frisch gebloemt' bestrooid ;
Het hart van zorg ontladen,
Den teeren knaap tot man geplooid,
Vernuft en tijd, uw leven
Geheel gewijd der wulpsche jeugd ;
Voor hersenschim gegeven
Uw rust, uw geld, vermaak en vreugd.
'k Weet hoe van uwe lippen,
De troost der wijze leering vloeit'
U kon geen enkel zucht ontglippen
Die niet voor jeugd en schole gloeid'.
U streefde geene glorie,
's Volks min was al uw vreugd,
De veder der historie
Schetse eens uw stille deugd.
Veel onderwijzers klagen,
Omdat zij niet bezoldigd zijn

Lijk het behoort, en vragen
Wat minder water in den wijn.
Maar vijf-en-twintig jaren !!!
Gewerkt, gezwoegd, geslaafd hebt gij,
En wie zou het verklaren,
Ja, zonder een subsid er bij,
van Staat of van Gemeente.
Nochtans Hougaerde heeft profijt!
En veel profijt, zoo 'k meen, te
Berekenen gehad, in tijd,
O edelmoedig harte,
Dat gij uw onderwijs er gaaft,
En waart gij soms in smarte
Heeft u een Hougaerdier gelaafd ?
Soms spuwt de laffe laster
Zijn giftig slijm op u nog uit !!
Getroost, nochtans te vaster
Geworteld staat uw werk. Hier spruit
Voor dommen en voor wijzen,
De les : « Doet wel en ziet niet om ».
Begint het haar te grijzen,
Hebt gouden schijven in de kom,
Om van uw beurs te leven.
Want waart gij nu in bange nood,
Zou iemand ondersteuning geven
U redden van den hongerdood ?
Gelukkig moogt g' u achten
Dat gij in uwen rusttijd niet
Op dankbaarheid moet wachten,
Uw toekomst wel verzekerd ziet,
Die toekomst geeft ons heden
Een nieuwjaar, lieve, brave man,
Het maakt mij wel tevreden
Omdat ik u dees wenschen kan :
't Zij u een nieuwe leven,
Mocht alles u naar lust vergaan
Dan ware uw hart, uw streven,
Mijn welgemeende wensch voldaan.

(geteekend) PH. ROWIE

François Philibert Rowie (Halle-Booienhoven 17.12.1856-Zétrud-Lumay/Outgaarden vóór 1940) onderwijzer, zoon van Leander en Maria Catharina Cox, huwde in Z.-L./Outg. op 03.09.1881 met M.-T. Julie Maes (Z.-L./Outg. 26.08.1862-Outgaarden 06.08.1940), dochter van Renier en Maria Barbara Fillet; overleed in haar woonst de St-Rochusstraat, 6, maar woonde in Tienen, Victor Beauduinstraat, 60 bij haar zoon Théophile Edgard Rowie (Z.-L./Outg. 29.07.1900), apotheker en van 1955 tot 1961 burgemeester van Tienen.

Wat gebeurt er met Hoegaardens erfgoed?

De begraafplaats, het oude rusthuis, café Brem ...

Naast de natuurwandelingen en -verkenningen zijn ook georganiseerde wandelingen in en door ons Hoegaards verleden enorm populair.

Achtergrondinformatie bezorgt onze heemkring aan al wie er om vraagt. Daarvoor beschikken wij op dit ogenblik al over een uitgebreide collectie artikelen, boeken en fotomateriaal in de Grand Cru. Alleen al de 57 jaargangen van Alpaidis beslaan meer dan 5.000 pagina's en aangevuld met Familieschoon vanaf 1960 zijn er meer dan 12.000 pagina's over Hoegaarden en zijn families beschikbaar.

Daarom vragen wij aan onze beleidsmensen om ook het materiële nog in de gemeente zichtbare waardevolle erfgoed zo goed als mogelijk te bewaken en te bewaren.⁹

Sanering van de begraafplaats aan de Walestraat

Hoegaards Erfgoed vzw heeft, in een uitvoerige inventarisering van graven, gepleit voor het behoud van oude grafzerken ofwel wegens hun monumentale karakter, ofwel wegens het historische belang van de overleden personen. In de nu aangekondigde sanering van een volgend vak op de begraafplaats aan de Walestraat, sneuvelen vier op een rij gelegen pastoorsgraven. Het gaat om de graf van de Hoegaardier Victor Putzeys (+1955) die onder andere pastoor was in Bomal. Ernaast ligt Joseph Goidts (+1938) begraven; die overleed als seminarist in Soissons. Een stap verder vond pastoor Alfred Heuysdens (+1964) een rustplaats. Tussen Heuysdens en burgemeester Frans Huon, ligt het graf van kanunnik Emiel Vanhagendoren (+1993).

Vanhagendoren - in Hoegaarden geboren in 1911 - staat in de geschiedenis bekend als beheerder-inspecteur van de KU Leuven. Hij regelde de materiële overgang van de UCL naar Ottignies. In 1961 rekende hij de nood aan nuttige oppervlakte voor de KUL/UCL uit op een verdubbeling. In Leuven en Heverlee zou men daarvoor niet de ruimte vinden. Zodra de politiek besliste tot de splitsing van de Leuvense universiteit regelde Vanhagendoren de aankoop van meer dan achthonderd hectare voor Louvain-la-Neuve in Ottignies.

De Tienenaar Heuysdens (foto hieronder) kwam in Hoegaarden toe in 1935 vergezeld door supporters in drie autobussen uit zijn vorige parochie in Mol. Hij kwam te wonen aan de Koningin Astridstraat. Van zijn hand verschenen verhalen over het dorpsleven in het parochieblad van weleer. Die zijn bewaard in het archief Grand Cru. Bijvoorbeeld over de in beslagname van de torenklokken of over de massale inwijding van de Onze-Lieve-Vrouwekapel, na een schenking, in Aalst.

Dorpsgenoot Joseph Goidts werd maar 27 jaar. Hij overleed in Frankrijk in 1938. Hij was de zoon van Louis Goidts en Maria Theyskens. Deze laatste had een winkel in tabak en wijn. Drie van haar broers werden ook priester, waarvan één aalmoezenier was van Vlaamse boeren in Frankrijk.

Victor Putzeys, geboren in Hoegaarden in 1857, was priester in Genval, Essenbeek en Bomal. Vader was verzekeringsinspecteur aan de Gasthuisstraat. Een broer en een zus van Victor woonden bij hem in de pastorie in Bomal. Beiden overleden daar ook. Victor keerde terug naar Hoegaarden waar hij in 1935 overleed.

(Raymond Billen)

⁹ Met ons archief is het anders. Dat wat in de Grand Cru op het gemeentehuis nu voorhanden is werd ook al gedigitaliseerd en opgeslagen. Daar bovenop zit in het digitale archief ook nog het resultaat van 15 jaar speurwerk naar verhalen, foto's en andere relictten van Hoegaardse families en -verenigingen door Wasily Pedjko samengesprekkeld en verwerkt tot een voorlopig bestand bestaand uit meer dan 10.000 items!

De vier betrokken graven

Pastoor A. Heuysdens (1888-1964)
Pastoor van 1935 tot 1953, en bleef
wonen aan de K. Astridlaan

Werken aan bouw van 24 sociale huurwoningen aan oude rusthuis starten eendaags in Hoegaarden *Christian Hennuy*

Het heeft heel lang geduurd, maar nu vrijdag 19 november is er de startvergadering van de aannemer voor het project met de technische staf van CNUZ. Dan wordt de exacte datum bepaald van de start van de werken. Er staat bepaald dat de aannemer, dezelfde als eerst aangeduid, 369 dagen heeft om het project tot een, goed einde te brengen.

“De startdatum van de werken wordt aanstaande vrijdag bepaald. In het beste geval is dat de week daarop, maar het hangt af van de aannemer”, zegt Guy Dumst, voorzitter van CNUZ, de sociale woningmaatschappij. De werken omvatten de bouw van 16 nieuwbouwappartementen en 8 appartementen in het hoofdgebouw van het voormalige rusthuis tussen Tiensestraat en Koningin Astridstraat..

De zaak sleept al meer dan 13 jaar aan. Op 7 maart 2008 kocht de CV Huisvesting Tienen het oude rusthuis Sint-Jozef van het OCMW met de bedoeling er sociale appartementen in te realiseren. Er werd beroep aangetekend tegen diverse bouwvergunningen, bij de Raad van Vergunningsbetwistingen en bij de Raad van State. In april 2019 werden eindelijk de werken gestart, maar stopgezet in september 2019, omdat de bouwvergunning verlopen was. In augustus 2020 werd een nieuwe vergunning afgeleverd. Nu is de start van de werken heel dichtbij.

3 april 1883 overleed Elisabeth, weduwe Vandertaelen; 'Hospice' is vervangen door 'Stichting'.

Het 'oude rusthuis' werd geopend in 1953, 70 jaar na de schenking door Elisabeth Van Nerum van dit goed aan de gemeente. Volgende paragraaf lichten we uit haar testament: 'De gemeente mag over al deze

goederen beschikken in vol eigendom en de vruchten genieten, vanaf de dag van mijn dood, met last om in het huis vermeld onder 1, een burgerlijk hospitaal in te richten voor de zieken van de gemeente en het ten eeuwigen dage als dusdanig te onderhouden.

Ik verlang dat dit hospitaal ingericht wordt in het jaar van mijn dood en als opschrift dragen zal 'HOSPICE VANDERTAELLEN – VAN NERUM' in een blauwe steen, boven de ingangsdeur te plaatsen, met het jaartal van mijn dood'.

Café Brem is verkocht en maakt plaats voor appartementen ¹⁰

Is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Café Brem: art deco, schrijnwerk bewaard, interieur ook (op inventaris) Deze vaststelling is geldig sinds 28-11-2014¹¹

Breedhuis met bakstenen lijstgevel van drie traveeën en twee bouwlagen op een zwart betegelde onderbouw, onder pannen zadeldak. De nadruk ligt op de centrale cafépui die bestaat uit een vierdelige, verdiepte deur met rechthoekig bovenlicht met karakteristieke houten roedeverdeling en structuurglas. Links ervan een gelijkaardig uitgewerkte winkelpui en rechts een poort met in het bovenlicht glas in lood met art-decomotieven. Op de bovenverdieping eenvoudige rechthoekige vensters met gelijkaardige uitwerking. Het schrijnwerk bleef integraal bewaard.

Authentiek bewaard café-interieur met keramische tegelvloer, omlopende banken, toog en kolenkachel.

Het bruine Café Brem aan de Stoopkensstraat in Hoegaarden, heeft een hele geschiedenis. Op het kadaster werd in 1933 de verkoop van het pand geregistreerd door landbouwer Adolphe Virgile Vanhagendoren aan handelaar Lambert Michiels-Smets. De benaming Café Brem verwijst naar de voormalige eigenaar, Lambert Michiels, die bremstruiken sneed om er bezems van te maken. 'Bare Brem' werd al snel zijn bijnaam. Toen Bare Brem het clublokaal van voetbalclub Sporting Hoegaarden opende, doopte hij het café 'Sporting bij Brem'. Bare Brem startte in 1934 met het café en hield het 28 jaar open, daarna namen Emile Michiels en Hilda Alen het over gedurende 24 jaar. Sinds 1989 deden Robert Michiels en Sonia Blocquiau het café, geholpen door moeder Hilda, tot in 2005 Patrick Ladangh het voor een paar jaren overnam. Daarna nam Tim Rimanque in 2008 de fakkel over. Hij organiseerde ook evenementen als Bremrock en het schlagerfestival. Het authentieke bruine karakter van de kroeg bleef steeds bewaard, evenals de naam.

¹⁰ met dank aan Christian Hennuy en Hageland Actueel

¹¹ copyright : Informatie Vlaanderen

URI : <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/216442>

Beelden in de beeldbank

Foto april 2013-Wasily Pedjko

Foto: Christian Hennuy

Drinkers bij café Brem.

Deze foto haalde de frontpagina van een toeristische brochure 'The Place to Be(er)'

Overzicht van de gepubliceerde artikels over Meldert in ons tijdschrift

aangevuld met een reeks publicaties elders verschenen.

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

1971/22 De Romaanse kerken uit onze streken (Frans en Johannes Doperé), *Overlaar, Hoksem, Meldert, Lincent, Noduwez (met grondplannen)*.

1977/46 Te Meldert ontdekt: Over de Ierse C. Cavenauch, ca. 1700.

1978/53 Het mooie dragondertje: *aanvulling bij nr 46, het Ierse meisje te Meldert*.

1982/69 De taal is gans het volk: *Hoegaarden, Outgaarden en Meldert op taalgebied doorheen de eeuwen*.

1983/72 1300 jaar Ermelindis te Meldert: *geschiedenis van Meldert en van Ermelindis*

1999/135 Meldert-Hoegaarden 2000, Sint-Ermelindisjaar, *voorstelling*

2009/177 Meldert en de eerste wereldoorlog)

2012/187 'Kroniek van Hoegaarden, Meldert en Outgaarden' van de pers (auteur Christian Hennuy).
De leerlingen in de lagere scholen van de dekenij Tienen voor het schooljaar 1843-1844:
Meldert.

190 1/2013 *Alle eigenaars, met hun woonplaats en beroep, van de bebouwde en onbebouwde percelen te Meldert (Kadastrale legger Popp, ca 1860)*.

196 3/2014 De kronieken van Hoegaarden, Meldert en Outgaarden van C. Hennuy op het net en
aangevuld.

199 2/2015 Wereldoorlog twee en slachtoffers te Meldert, Outgaarden en Hoegaarden

209 4/2017 Een boek over Meldert van dr. Paul Kempeneers.

1637 en 1668 waren pestjaren te Meldert.

211 2/2018 Bij de tentoonstelling te Meldert in de S. Ermelindiskerk van 19 mei tot 3 juni 2018:
Hoegaarden, Outgaarden, Meldert, Hauthem, Hoksem.

Het wapenschild van Meldert op de vlag van de 'Koninklijke Harmonie Sint-Quirinus'

212 3/2018 Hoegaarden/Meldert/Outgaarden, opgeroepen, vrijwilligers en gesneuvelden 1914-
1918: Niet zo eenvoudig om volledig te maken.

Twee oude beelden van de St.-Ermelindiskapel (her)ontdekt.

214 1/2019 De slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog te Hoegaarden, Meldert en Outgaarden.

217 4/2019 Twee romantische zichten op Meldert ca. 1900.

218 1/2020 Voorstelling van 'Kroniek van Hoegaarden, Meldert, Outgaarden en Hoxem' van Christian
Hennuy.

De klokken van Meldert.

221 4/2020 Publicatie over het kasteeldomein te Meldert.

224/2021 De skeletvondsten bij de noodopgraving in de Sint-Ermelindiskerk van Meldert (2004).

De jaarboeken van de HHK, Hoegaardse Heemkundige Kring (10 in totaal, vanaf 1992 deel van onze huidige heemkring)

Jaarboek nr 1 (1982)

Dopere F., Archeologisch onderzoek van de donjon te Meldert, *voorlopig opgravingsverslag*

Jaarboek nr 2 (1983)

F. Doperé, Restauratie en authenticiteit in monumentenzorg, *met het oog op restauratie van de donjon van Meldert*

F. Doperé, Oude grafmonumenten op het voormalig kerkhof van Meldert

P. Bosteels, Over Hoegaarden en ander bier, *algemeen artikel, niet specifiek over Hoegaarden*

F. Doperé (voor de werkgroep), tentoonstelling Meldert, voormalige heerlijkheid van het hertogdom
Brabant, Kunst en geschiedenis (*tussentijds verslag, 1983*)

Jaarboek nr 3 is vervangen door de studie over Meldert: Meldert, voormalige heerlijkheid van het
hertogdom Brabant. Kunst en geschiedenis, Hoegaarden- Meldert, Uitgave van de Hoegaardse
Heemkundige Kring, 1984

Jaarboek nr 8 (1989)

F. Doperé, Zekerheden en vragen omtrent de identificatie van het 13de eeuwse Sint Ermelindisschrijn van Meldert

Jaarboek nr 9 (1990) (vanaf nu: HOK, hoegaardse oudheidkundige kring;)

E. Saelmaekers (samenstelling), Hoegaardse volksverhalen, *dwaallichtjes, weerwolven, spoken, tillekesjacht, heksen, tovenaars, alvermannekes*; de verhalen komen uit de licentiaatsverhandeling van V. Michiels-Lecock

Jaarboek nr 10 (1991)

T. Saelmaekers (samenstelling), Spookverhalen uit Hoegaarden, *het verhaal van de ridder van Hoxem, het verhaal van Peut van Hautem, heksenverhalen uit Hoegaarden en Meldert, de Tillekesjacht, verborgen goud in Hoegaarden, de dwaallichtjes, de Hakeman, er zit iets aan het stenen kruis te Meldert, de Koerpater te Meldert, verhalen over weerwolven in Hoegaarden en Meldert, duivelsverhalen uit Hoegaarden*. De bedoeling van jaarboeken 9 en 10 is het optekenen van volksverhalen uit Hoegaarden en deelgemeenten. Onderhavig jaarboek is gebaseerd op de licentiaatsverhandeling van K. Vandenbosch, Volkscultureel erfgoed van Hoegaarden en Meldert, Leuven, K.U.L., 1991

Andere publicaties (repertorium, boeken, artikels in diverse tijdschriften, brochures ...)

-L. De Wachter, *Repertorium der Vlaamse gouwen en gemeenten*, Antwerpen, 1942-57, 6 dln

-J. Tarlier en A. Wauters, *Géographie et histoire des communes belges*, Canton de Tirlemont, , Brussel, 1875. (Heruitgave voor de gemeenten Hoegaarden, l'Ecluse, Meldert en Zétrud, door uitgeverij Ripova, Tienen, s.d.)

-J. Degeest, De gebeurtenissen te Hoegaarden, Meldert & Hoxem aan de hand van ooggetuigenverslagen (1914-1918 de Grote Oorlog), Brochure, uitgegeven door Museum 't Nieuwhuys naar aanleiding van de tentoonstelling..., Hoegaarden, 1998

-*Bouwen door de eeuwen heen*. Inventaris van het cultuurbezit in Vlaanderen, architectuur, dl 1: Provincie Brabant, arrondissement Leuven, Luik, 1971

-J. De Borchgrave D'Altena, Notes pour servir à l'inventaire des oeuvres d'art du Brabant, in-Annales de la Société Royale d'Archéologie de Bruxelles, XLIII/XLIV (1939/40)

-C. Ceulemans en B. Geukens, *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen*. Provincie Brabant. Kanton Tienen, Brussel, 1980

-J. Degeest en J. Dewinter eindredactie, *Ermelindis van Meldert, Ter Donk, Bevekom, Meldert, Huldeboek naar aanleiding van de zesde erkenning van de relieken van de H. Ermelindis te Meldert op 3 september 2000*, Uitgave werkgroep Meldert 2000, druk: Acco Leuven, 2000

-J. Dewinter, *Het relieschrijn van de H. Ermelindis te Meldert*, -Oost Brabant, XXIV (1987), p. 5668) + ft pening 18.07.1950 met Mgr Suenens

-*De donjon van de heren van Meldert*, Monografieën Bouwkundig Erfgoed 1, Uitgave koning Boudewijnstichting, Brussel, 1986

-F. Doperé, *Meldert. De Romaanse toren van de Sint-Ermelindiskerk*, -Mededelingen van de Geschied- en Oudheidkundige kring voor Leuven en omgeving, XIX (1979)

-Kort begrip van het leven van de H. Ermelindis maegd, wonderbaere patroonesse van Meldaert, Leuven, 1728

-F. Doperé, *De donjon van de heren van Meldert*, -Brabant, september 1989, nr.6, p.21-25 (maandelijks tijdschrift voor toerisme)

-*Meldert, voormalige heerlijkheid van het hertogdom Brabant. Kunst en geschiedenis*, Hoegaarden-Meldert, Uitgave van de Hoegaardse Heemkundige Kring, 1984

-P.C. Popp, *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique, Province de Brabant, Commune de Meldert*, Brugge, s.d.

-K. Saelmaekers, *Leven van de heilige Ermelindis patrones van Meldert*, Tienen, 1850

-*Tentoonstelling kerkelijke kunst van XIIIde tot XXste eeuw. Zilverwerk, textiel, relikwieën*, K.W.B., Meldert, 1988

- I. Van Cauteren, *De heilige Ermelindis patrones van Meldert 550-600*, Leuven, 1950
- J. Vander Velpen, *Een middeleeuws klooster op de Blotenberg bij Meldert*, -Eigen Schoon en de Brabander, XXXXI (1958)
- F. Weckx, *Leven van de heilige Hermelinis patroones van Meldert*, Tienen, 1849
- L. Wouters, *Melderts jeugd van tegenwoordig*, -Kerk en Leven, 28 mei 2008 (*Sint-Janscollege Meldert viert vijftigjarig bestaan met klasse; gedenkboek, tentoonstelling...*)
- K. Vandenbosch, *Volkscultureel erfgoed van Hoegaarden en Meldert*, Licentieverhandeling Germaanse talen, K.U.L., Leuven, 1991 (onuitgegeven)
- Roland Severijns en Luc Minten, *De herschepping van een historisch goed. Bouwen, verbouwen en restaureren op het kasteeldomein van Meldert*, 2020; Er is ook een Franstalige editie beschikbaar: *'La récréation d'un Domaine Historique. Construction, rénovation et restauration au domaine du château de Meldert'*. (ISBN 9789464072938)
- Christian Hennuy, *De Kronieken van Hoegaarden, Meldert, Outgaarden en Hoxem*, van 2008 en 2012 en met daarna de jaarlijkse aanvullingen (op het web).
- Kerkelijke kunst in het Hageland, Tentoonstelling Tienen, Oude Begijnhofkerk, 1-31 oktober 1976.

ALCOHOLVRIJ ON THE ROCKS

**LOW IN ALCOHOL, HIGH IN FLAVOUR:
DE GROEIENDE POPULARITEIT VAN ALCOHOLARM**

Alcoholvrij is stevig in opmars en de zegetocht lijkt niet te stuiten. Parallel met de hang naar een gezondere levensstijl en de steeds luider klinkende roep om meer verkeersveiligheid kent het segment lowno – zoals het aanbod van alcoholarme en alcoholvrije dranken ook genoemd wordt – de laatste jaren een ware explosie. Vraag is: evenaren ze de gelaagdheid, de finesse en de afdronk van hun geestrijke broeders? En, straffer nog: is dat eigenlijk wel een terechte vraag?

Door Katrien Bonne

granen, hop en kruiden- maar dan in afgezwakte vorm. Minder granen, minder of andere gisten waardoor er nauwelijks fermentatie optreedt ...'

Voor een karaktervolle smaak en een duurzame schuimkraag wordt er geëxperimenteerd met de juiste hopsoorten en kruiden voor de smaak en de techniek moet zogen voor langdurige belletjes.

Smaak zonder %¹²

AB-Inbev was de eerste om in 2011 alcoholvrij bier op de markt te brengen met zijn Hoegaarden 0,0%.

De Jupiler 0,0% volgde in 2016. Het aandeel van labnab (laag alcoholische en niet-alcoholische bieren) maakte 8% uit van het totale volume van AB-Inbev in 2019. Tegen 2025 hopen ze op een aandeel van minstens 20 procent.

De eerste en voorlopig enige alcoholvrije brouwerij in België is Force Majeure opgericht door Stijn Panis. Zijn redenering luidt als volgt: 'de grote brouwerijen maken bier met alcohol die ze er later door membraanfiltratie of vacuümdestillatie weer aan onttrekken. De smaak die daarbij verloren gaat compenseren ze door er achteraf aromacomponenten aan toe te voegen. Ik wilde voornamelijk spelen met de basisingrediënten -

¹² N-Newsweek, 10 (2021), editie 18, p. 34-37, uit het artikel van Katrien Bonne.

Wereldoorlog II : Vliegtuigcrashes 2 – Nerm (Hoegaarden)¹³

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

George Jaspis (1916-2007)

25

Plaats en tijdstip

Nerm, Valleistraat 32

achter de hoeve van Schoensetters **26-02-1944**

Betrokken partijen.

-Belgisch piloot van een Hawker Siddeley Typhoon
Eenheid : 609 Squadron RAF Piloot: Jaspis Georges
Nog 3 andere begeleidende vliegtuigen.

-Duitse bemanning van een gevechtsvliegtuig.¹⁴

Eenheid : IV Gruppe van het Kamphgeschwader 101

Bemanning:	Piloot	O/off	Willi Fick (05-02-1920)
	Waarnemer:	Gefreiter (korporaal)	Wolfgang Walendowsky (22-07-1922)
	Radiotelegrafist:	O/off	Friedrich Michel (19-09-1920)
	Boordschutter:	Obergefreiter	Erich Bettner (31-05-1920)

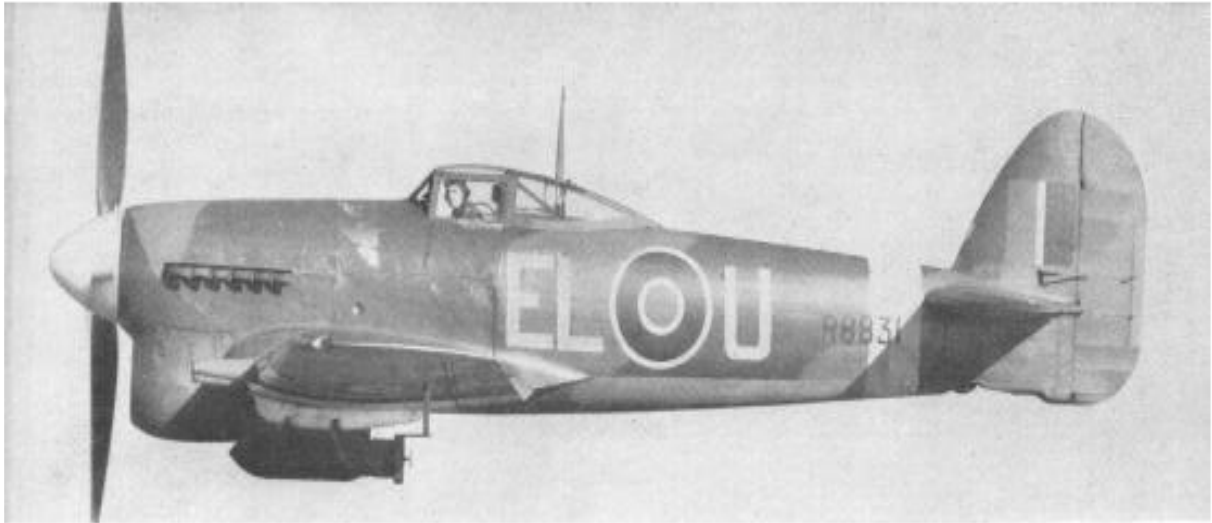
¹³ Alpaidis LVII (2021), nr. 224, 3/2021: Wereldoorlog II : Vliegtuigcrashes – Outgaarden.

¹⁴ begraafplaats van de bemanning: Duits kerkhof te Lommel.

([Gräbersuche-Online](#) | [Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorg e. V.](#))

Vliegtuig.

RAF : Hawker Siddeley Typhoon 1B

Duits: Ju 88 A

Wikipedia

De Junker 88 was een veelzijdig toestel. het opereerde als dag- en nachtjager, grondaanvalsvliegtuig, bommenwerper, torpedobommenwerper, verkenningsvliegtuig.

Het Duits gevechtsvliegtuig stortte neer achter de hoeve Schoensetters in Nerm, Valleistraat 32.

(wordt vervolgd)

Is dit geen na te volgen voorbeeld, minstens een ommetje waard en ... kort bij de deur?

Het eeuwige leven voor je landelijke kerk.

De St.-Joriskerk van Oorbeek.

De stad Tienen, het dorpscomité van Oorbeek en de kerkfabriek van de Sint-Joriskerk tekenden vorig jaar in op het project '*Het eeuwige leven voor je landelijke kerk*'. Met dit project begeleidt PARCUM vzw, Abdij van Park 7, 3001 Leuven¹⁵ landelijke kerken om een pop-up herbestemming te realiseren. De provincie Vlaams-Brabant voorziet 25.000 euro startbudget voor de realisatie van de pop-up's. Zoals elke gemeente stelde ook de stad Tienen een kerkenbeleidsplan op. Binnen dit beleidsplan moest er voor de **Sint-Joriskerk in Oorbeek** een nieuwe functie gezocht worden.

Om een aantal ideeën al een eerste keer uit te testen tekenden de verschillende partners in op de projectoproep van PARCUM en de provincie Vlaams-Brabant. De projectgroep krijgt op die manier begeleiding in het onderzoek naar de haalbaarheid van de nieuwe invulling en de inventarisatie van het religieuze erfgoed.

Kris Vandevors-Inventaris onroerend erfgoed

Onder begeleiding van PARCUM maakte de projectgroep een inventaris van het erfgoed. Daarnaast werd in kaart gebracht welke ingrepen nodig waren om een pop-up ontmoetingsruimte te realiseren. Dit met het nodige respect voor het beschermd patrimonium.

Inwoners betrekken

Een belangrijk onderdeel van het proces was het betrekken van de lokale gemeenschappen. Door de coronamaatregelen niet altijd evident. Het eerste infomoment in november 2020 kon jammer genoeg niet plaatsvinden. De projectgroep bedacht daarom een andere manier. Via '*De gazet van Oorbeek*' (het lokale krantje van het dorpscomité)

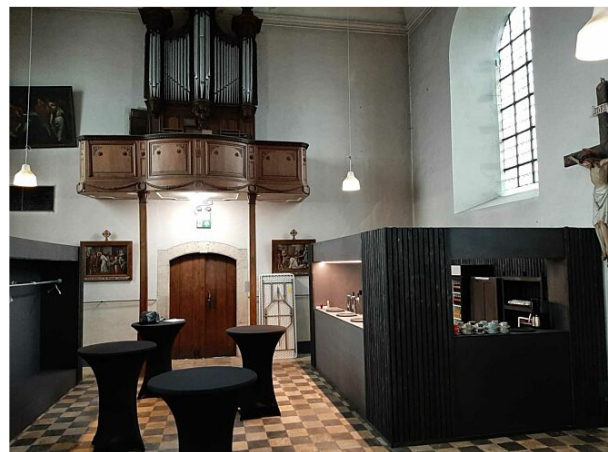
werd een rondvraag georganiseerd. De inwoners mochten hun ideeën rond een mogelijke herbestemming doorgeven.

De nevenbestemming als ontmoetingsruimte werd positief onthaald bij de inwoners van Oorbeek. Er groeiden ook al ideeën om evenementen en activiteiten te organiseren in de kerk. Een goede planning moet hiervoor opgemaakt worden, aangezien er in de kerk nog steeds misvieringen doorgaan.

Een flexibel systeem

Om dit nevengebruik van de kerk als ontmoetingsruimte mogelijk te maken werden er twee nieuwe symmetrische volumes geïntegreerd aan de achterzijde van de kerk. Deze fungeren als meubilairberging, vestiaire en toog en waarin de noodzakelijke nieuwe water- en elektriciteitsvoorzieningen werden ondergebracht.

Een gedeelte van het bestaand meubilair werd vervangen door stapelbaar en flexibel inzetbaar meubilair. Dit maakt het samen met de tentoonstellingswand mogelijk om verschillende opstellingen te realiseren en uit te proberen.

¹⁵ info@parcum.be of 016/40 60 73

Retouradres
Billen Raymond
Kalverstraat 24
3320 HOEGAARDEN

Driemaandelijks tijdschrift P802006
Afgiftekantoor 9550 HERZELE
december, januari, februari 2021/2022

Inhoud Alpaidis 57ste jaargang nr. 225 4/2021

- Ons Hoegaards Witbier in de literatuur: Rode Rozen van Stan Lauryssens
- De Paradijshoeve gerestaureerd en ingehuldigd, Bakermat van de 'Confrérie der V Notabele Geslachten' van Hoegaarden, 30 oktober 2021 (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
- Bijnamen, 9de vervolg (Maurice Dodion, Wasily Pedjko en Hubert-Charles Mannaerts)
- Klokkenpatrimonium in Hoegaarden: Hoksem (Jef L. TEUGELS & Werner WOUTERS)
- Een ongelooflijk zware straf onderging Hendrick Renson in 1741. (Maurice Dodion en Wasily Pedjko.)
- *Hoegaarden is zeer gehecht aan wapenschild met bisschopsstaf*
- Museum voor Natuurwetenschappen/Brussel.
Het fossiele bos van de Goudberg site in het museum (nr. 13) en in het didactisch dossier.
- Tussen de 'Koeiseik straet' en het 'Kerkplein' vergaderde de 'Regentie' (18de eeuw) en werd er onderwijs gegeven (19de eeuw). (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
- Nieuwjaarsgroet aan François Haumont door Ph. Rowie, onderwijzer te Outgaarden.
(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
- *Wat gebeurt er met Hoegaardens erfgoed? De begraafplaats, het oude rusthuis, café Brem*
(Raymond Billen, Christian Hennuy, Wasily Pedjko)
- *Overzicht van de gepubliceerde artikels over Meldert, aangevuld met een reeks publicaties die elders verschenen.* (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
- 2011, Het Hoegaards Witbier was de eerste 0,0%.
- Wereldoorlog II : Vliegtuigcrashes – Nerm (Hoegaarden) (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
- Is dit geen na te volgen voorbeeld, minstens een ommetje waard en ... kort bij de deur? Het eeuwige leven voor je landelijke kerk.

Het lidgeld bedraagt 20 euro/jaargang

Wie minimum 50 euro stort wordt steunend lid, met vermelding in ons tijdschrift

Ons rekeningnummer : BE23 3630 8110 6891 BIC begunstigde: BBRUBEBB

Bezoek ons ook op facebook

website: www.hoegaardserfgoed.be

Inlichtingen: Diane Nitelet, nitelet.di@telenet.be 0496/203 997
e-mail: raymondbillen52@gmail.com 016/767 186
e-mail: dodionm@hotmail.com

Bestuursleden Hoegaardse Heemkring: Hoegaards Erfgoed vzw

Georges Stienlet (voorzitter), Rik Cipers (ondervoorzitter)

Diane Nitelet, Wasily Pedjko, Bouthé Irène, Maurice Dodion, Chris Michel, Ann Raymaekers, Noel Verlaers, Raymond Billen.